

Recensent: Trudy Pouw

N.C. Guda-Pinkse: 'Oorlog en vrede van een KNIL-kind' Uitgeverij Free Musketeers, Zoetermeer 2011. ISBN 9789048416554 (Geestelijke gezondheidszorg/ Seksueel misbruik/Familieverhoudingen/ED/1) www.freemusketeers.nl

Soort boek/Stijl/Ziekte: Jeugdherinneringen van Nell Pinkse aan de hand van de 25 verschillende huizen die ze in haar jonge jaren bewoont, voor, tijdens en na de oorlog in Nederlands-Indië, in de jaren 30 en 40 van de vorige eeuw.

Over de schrijver: Nell Guda-Pinkse, geboren in 1933 te Ambon-stad op de Molukken, is de oudste dochter van de Indische lerares Clara Mewengkang en de Nederlandse Henk Pinkse, die in de jaren 30 en 40 van de vorige eeuw werkzaam is bij de Territoriale Geniedienst van het Koninklijk Nederlands Indische Leger. "Misschien is het feit dat ik in een hotel ben geboren wel bepalend geweest voor mijn onrustige leven."(Guda-Pinkse, 2011, pagina 14)

Korte beschrijving: Nell en haar broer Will groeien samen op in redelijke rijkdom in Soerabaja op Java in Nederlands Indië. "Terwijl ons leventje – gevuld met schoolgaan, met onze ouders uitstapjes maken, zwemmen, de rolschaatsbaan bezoeken en ook op zijn tijd de bios – rustig doorging, werden de radioberichten steeds verontrustender."(Guda-Pinkse, 2011, pagina 41)

Vanwege de aanleg van een vliegveld wordt de vader van Nell naar de Molukken overgeplaatst. Ondanks de overplaatsing bouwt vader Pinkse een huis voor zijn gezin op Java. "Onze ouders verkeerden in de veronderstelling dat we naar Soerabaja terug zouden gaan zodra het vliegveld en toebehoren klaar waren. Het vliegveld is nooit afgekomen, want de oorlog brak uit."(Guda-Pinkse, 2011, pagina 42)

Nu de oorlog is uitgebroken gaat Nell niet meer naar school. Haar leven bestaat uit het hamsteren van voedsel, vluchten voor luchtaanvallen door de Japanners en bivakkeren in schuilkelders. De familie wordt verzocht naar een interneringskamp te vertrekken. "Willy en ik hadden uiteraard geen benul van de ernst van de situatie waarin we ons bevonden. Wij scharrelde in en om het kamp rond. Het kamp was niet omrasterd, dus we konden ons vrij bewegen." (Guda-Pinkse, 2011, pagina 52) Op een dag komen vader Pinkse en de andere militairen weer vroeg terug in het kamp met het bericht dat de Japanners Ambon hebben bezet. Alle militairen moeten zich verzamelen in een krijgsgevangenenkamp. De communicatie tussen de ouders van Nell verloopt via stiekem binnengesmokkelde kattenbelletjes. Hieraan komt een einde als de militairen naar een onbekende bestemming worden gedeporteerd. Op een dag moeten alle Indonesische vrouwen die met een Nederlander getrouwd zijn het kamp verlaten. "Toen begon voor ons het zwerversleven."(Guda-Pinkse, 2011, pagina 56)

De moeder van Nell, inmiddels bevallen van een derde kind, wordt gedwongen zich te prostitueren voor de Japanners. Als ze weigert, zullen haar kinderen eronder lijden, zo wordt haar verteld. In diezelfde periode wordt Nell verkracht door een Japanse chauffeur. Er wordt gezwegen over de verschrikkingen die hen overkomen. De stille verwijten tussen moeder en dochter stapelen zich op. En alsof het allemaal nog niet erg genoeg is, overlijdt ook nog het jongste kind van de familie Pinkse. Na de capitulatie van de Japanners, de hereniging met oude bekenden en met de vader van Nell, komt het met de relatie tussen moeder en dochter, maar ook tussen Nell en haar vader niet meer goed. Het gezin lijdt onder gevoelens van jaloezie en achterdocht.

Het verhaal eindigt als Nell, na de repatriëring naar Nederland, op zichzelf gaat wonen en als leerling verpleegster aan de slag gaat in een psychiatrisch ziekenhuis in Delft. "En zo ging ik mijn nieuwe leven tegemoet, gewapend met winterjas, hoed en

koffer. Hoe ik me toen voelde? Gespannen. Aan de ene kant bevrijd, maar ook los gelaten. Voor mij was er geen weg terug, achter mij lag een leegte.”

“Ik ben me ervan bewust geworden dat hetgeen een mens in oorlog heeft meegemaakt een grote weerslag heeft. Niet alleen op ouders, maar ook op kinderen en kleinkinderen. Dat het generaties doorwerkt als men zich er niet van bewust is en er tegenin gaat. (...) Het zijn niet alleen doden en gewonden in fysieke vorm, maar het gaat ook om geestelijke verwonding. (...) Laten regeringsleiders zich honderden keren bedenken voor ze van mensen kanonnenvlees maken.” (Nell Pinkse, 2011, pagina 5-6)

Wat viel op: De memoires van Nell Guda-Pinkse tonen naast de verschrikkingen en de spanningen, toch vooral de inventiviteit en het onvoorstelbare doorzettingsvermogen van mensen in noodsituaties. Hoe mensen vriendschappen sluiten, elkaar onderdak verlenen, voor elkaar klaarstaan met gevaar voor eigen leven.

Citaten: Pagina 40: “In die periode luisterden onze ouders al geregeld naar het nieuws uit Europa. Ze hadden het vaak over Hitler, over Joden en over landen die gevallen waren. Als kind begreep ik er niets van. Ook Willy ontging de ernst van dat alles. Ook hoorden we ze wel eens over Jappen praten, maar ook daar begrepen we niets van. We dachten dat ze het over onze overburen aan de Djoarlaan hadden.”

Pagina 123: “Een keer werd de sleur doorbroken doordat er iets onaangenaams gebeurde bij de rivier die achter de keuken langs liep. We zagen een oploopje van een paar Jappen en een groepje inheemsen. Wij kinderen gingen kijken wat er gaande was en zagen hoe een Alifuru tussen twee bomen was vastgebonden. We zagen hoe een Jap bezig was die man af te tuigen met een balk. Dat ding was zeker acht à tien centimeter dik. De man werd daarmee op zijn rug geslagen.. Tussen de slagen door zei een andere Jap iedere keer wat tegen de man. Deze reageerde nauwelijks. Op een gegeven moment zakte de man in elkaar. Hij was flauwgevallen. Hij werd losgemaakt en in de rivier gelegd door twee landgenoten. Toen de man was bijgekomen werd hij naar de bomen gesleept en begon het beulen opnieuw. Ik kon het niet meer aanzien en liep weg. Ik begon te kokhalzen, maar kon niet overgeven. We hebben nooit geweten wat er later van die man is geworden. Maar we hoorden dat hij een bunkus sagu (pak sagoemeel) had gestolen.”

Pagina 251: “We waren na de oorlog halve vreemden voor elkaar. Het gezinsverband voelden we niet meer. Zat ik voor de oorlog bij Pap op schoot, later vond ik het vreemd en raar, zelfs om hem een kus op de wang te geven. Zelfs Mam raakte los van ons. Ze hoorde niet meer bij de man die we Pap of Papa noemden. Ik werd nooit meer, zoals voor en tijdens de oorlog, Toetie genoemd, maar ik werd Nell.”

Pagina 257: “Ik leefde altijd op een vulkaan en vroeg me af hoe die vriendinnen van mij zo heerlijk vrij konden zijn. Hoe makkelijk ze met hun ouders omgingen. Waarom was er bij ons die eeuwige dreiging?”